

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium Mihálya Tompu Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským
4. Názov projektu	Rozvoj gramotností na Gymnázium Mihálya Tompu Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským
5. Kód projektu ITMS2014+	312011W809
6. Názov pedagogického klubu	Čitateľská gramotnosť
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	12. 4. 2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	slávnostná miestnosť školy
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Attila Sebök
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://tmrg.sk/projekt-oplz/

11. Manažérske zhrnutie:

Krátka anotácia:

Učiteľia na stretnutí klubu Čitateľská gramotnosť diskutovali o čitateľskej stratégii KWL. Túto metódu pedagógovia poznajú a často využívajú na hodinách anglického, slovenského, maďarského jazyka, dejpisu a občianskej výchovy. Čitateľská stratégia KWL je obľúbená aj medzi žiakmi a uprednostňujú ju pred písaním súvislých poznámok do zošitov.

Kľúčové slová: práca s textom, čítanie s porozumením, hľadanie a triedenie informácií

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Čitateľská stratégia KWL podporuje aktívne učenie sa. Dá sa použiť na bežných vyučovacích hodinách. Podporuje kritické myslenie a interakciu žiaka a učiteľa navzájom.

Názov je odvodený od začiatkových písmen anglických slov: (What you **K**now – what you **W**ant to know – what you **L**earned = Čo o téme už viem, čo by som chcel vedieť, čo som sa naučil).

Žiak vyplní tabuľku, ktorá obsahuje tri stĺpce:

Do prvého si vyplní pred čítaním to, čo už o téme vie, do druhého pred čítaním doplní, čo by sa o téme chcel dozvedieť a do posledného po prečítaní textu napíše, čo sa z textu dozvedel.

<i>What you Know?</i>	<i>What you Want to know?</i>	<i>What you Learned?</i>
Čo o téme už viem?	Čo by som chcel vedieť?	Čo som sa naučil?

Využitie stratégie KWL vo vyučovaní

Po výmene skúseností s využívaním tejto stratégie na vyučovacích hodinách učitelia dospeli k záveru, že táto stratégia je obľúbená medzi žiakmi. Podporuje aktívne učenie sa, taktiež kritické myslenie. Žiaci pomocou tejto metódy dokážu obnoviť doterajšie vedomosti o téme. Učiteľ vie zistiť ich záujem k téme. Práca s touto metódou je veľmi efektívna aj na online hodinách, pretože podporuje samostatnosť žiakov, svoje odpovede musia sformulovať sami.

13. Závěry a odporúčania:

Zaradením tejto metódy do vyučovania sa zvyšuje aktívne učenie sa žiakov. Pozitívom využitia stratégie KWI, je to, že učenie sa pre žiaka stáva zaujímavým. Na hodine žiak nie je pasívny, aktívne pracuje s textom, zbiera a triedi informácie, učí sa klásť otázky, vyhodnocuje svoje zistenia a na záver svoje riešenie musí aj prezentovať. Metóda je výbornou pomôckou na zistenie, či žiak porozumel textu.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Zuzana Kluvanec
15. Dátum	12.4.2022
16. Podpis	<i>Z. Kluvanec</i>
17. Schválil (meno, priezvisko)	Attila Sebök
18. Dátum	12.4.2022
19. Podpis	<i>Attila Sebök</i>

Príloha:

Príloha č. 1: Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

Príloha č. 2: Majeresik DEJ

Príloha č. 3: Ádám ANJ

Príloha č. 4: Sebök ANJ

Príloha č. 5: Kluvanec SJSI

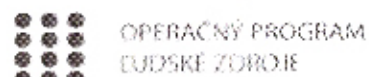
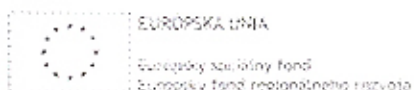
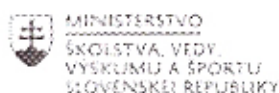
Príloha č. 6: Pivníková SJSI

Príloha č. 7.: Stubendek GEO

Príloha č. 8.: Sósik NEJ

Príloha č. 9.: Károlyi MJL

Príloha správy o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ:	Spojená škola Reformovanej kresťanskej cirkvi
Názov projektu:	Rozvoj gramotností na Gymnáziu Mihálya Tompu Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským
Kód ITMS projektu:	312011W809
Názov pedagogického klubu:	Čitateľská gramotnosť

PREZENČNÁ LISTINA

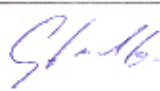

Miesto konania stretnutia: slávnostná miestnosť školy

Dátum konania stretnutia: 12. 4. 2022.

Trvanie stretnutia: od 12:30.hod do 15:30.hod

Zoznam účastníkov/členov pedagogického klubu:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia
1.	Ádám Lilla		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
2.	Károlyi Katalin		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
3.	Klivanec Zuzana		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
4.	Majercsik Mária		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
5.	Pivníková Katarína		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm

6.	Sebők Attila		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
7.	Sósik Szilárd		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
8.	Stubendek Gábor		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm
9.	Zsélyiová Katarína		Gymnázium M.Tompu Rke s vjm

Meno prizvaných odborníkov/iných účastníkov, ktorí nie sú členmi pedagogického klubu a podpis/y:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia

Príloha – TTM/KWI-táblázat – történelem, 1.G/V.0 – Az iszlám keletkezése és az arabok terjeszkedése

A Történelem 1. tankönyv 153-158. oldalán található szöveg alapján dolgozd fel Az iszlám keletkezéséről és az arabok terjeszkedéséről szóló ismereteket KWI./TTM-táblázattal!

A Történelem 1. tankönyv 153-158. oldalán található szöveg alapján dolgozd fel Az iszlám keletkezéséről és az arabok terjeszkedéséről szóló ismereteket KWI./TTM-táblázattal!

TTM vagy KWI táblázat

KNOW – TUDOM	<p>Olvasás előtt mi fogsz tudni, amit a témáról tudsz?</p> <p>WANT – TUDNI AKAROM</p> <p>Írd le a témával kapcsolatos kérdéseidet; mit szeretnél megtanulni / megtudni a témáról!</p> <p>Írd a témával kapcsolatban, amelyekből állapítsuk meg! Ezek meghatározzák a tanulmány témáit, feladatmegoldásukhoz szükséges szempontjait!</p>
LEARN – MEGTANULTAM/MEGTANULOM	<p>Olvasás közben reflektáld; jegyzeteld, összegzd, mit tudtál és tudsz most a témáról a szöveg alapján!</p> <p>Írd le kérdéseid a tanulmány feladatmegoldás közben szerzett új ismeretek visszerzési folyamatban.</p> <p>Írd meg a válaszokat az alábbi felvetett kérdésekre!</p>

A tanulás vagy az anyag feldolgozása után menjünk vissza a K. a táblára, és ellenőrizzük, hogy mely előismeretünk volt pontatlan vagy hibás. Javítsuk ki!

Befejezésül menjünk a W táblára, és ellenőrizzük le, hogy van-e olyan kérdésünk, melyre nem kaptunk választ!

1. a szövegben leírtak alapján

2. a szövegben leírtak alapján

3. a szövegben leírtak alapján

4. a szövegben leírtak alapján

5. a szövegben leírtak alapján

6. a szövegben leírtak alapján

7. a szövegben leírtak alapján

8. a szövegben leírtak alapján

9. a szövegben leírtak alapján

10. a szövegben leírtak alapján

As arabot is az urban.Judon:

Foran, mint tekint a Biblia.

gondogrog

- Allah
- Ozon urban.

Vidék:

Emeltem meg tekintet az?

Ok, lehetet?

halka megtekintet?

megtekintet az?

Magyarulban:

As urban vallas az arab-filmjelen a 6. században
alakult meg. As arabot többige állt káros halka
megtekintetben harc diktó a nemzetiség korok.

As arabot meggyolt kisse tekintetével foglalkozott, a
három háborús által átközött tekintetben iszonyat
miatt. A gazdag tekintetből azra (f) vöröket jöttel
kisse pl. halka. A tekintetből (vatan megges), vagy
tekintetben károsokat kifordásból káros megtekintet
miből megtekintet megtekintet. "Sillyos tekintetben ille-
tekintet tekintet" k. "Tekintet" k. tekintet k. tekintet k. tekintet k.
tekintet meg tekintetben az tekintetben tekintetben tek-
tekintet egy ig velleit.

Greener and cleaner cities

1 Today there are more than 7.4 billion people living on this planet. The Earth's population, however, is growing at 1.2% each year, which means that by the year 2050 there will be over 9 billion on the globe. What's more, this increase should continue in the future because it is easier to find work than in the larger cities, because there is a lot of money, resources, such as gas and electricity. It also means that agriculture, the industry and production of public services for people who cannot work.

On the other hand, this is not a good situation for the environment and could lead to the larger number of people living on the planet.

2 One idea might be the construction of public transport systems. Another possibility is to make use of green energy, such as solar, wind, hydro, geothermal, biomass, etc. The use of green energy will be a good idea because it is a clean and renewable source of energy.

3 The most important thing is to make sure that the city is not too big. It is better to have a smaller city with a good public transport system than a big city with a lot of cars. The public transport system should be easy to use and should be a good way to get around the city.

4 When it comes to public transport, the most important thing is to make sure that the system is easy to use and that it is a good way to get around the city. The public transport system should be easy to use and should be a good way to get around the city.

5 Another idea might be to make sure that the city is not too big. It is better to have a smaller city with a good public transport system than a big city with a lot of cars. The public transport system should be easy to use and should be a good way to get around the city.

Task – work in pairs

- Create a chart and label it K (Know), W (Want to know), and L (learned).
- Under the letter K list everything they know about the topic of study, drawing on your prior knowledge. This step should be done before you begin to read.
- Under the letter W list what you want to know about the topic. Complete this step before you begin to read.
- Under the letter L, list everything that you learned after you have finished reading.

Name: _____ Date: _____

.....

KWL Chart

.....

Select a topic you want to research. In the first column, write what you already know about the topic. In the second column, write what you want to know about the topic. After you have completed your research, write what you learned in the third column.

What I Know	What I Want to Know	What I Learned

Class: V.O/LG

A BRIEF GUIDE TO THE GENERATIONS

GENERATION X

Born between 1965 and 1980, now in their forties and fifties.

- ▶ Generation X created the Internet. When they were teenagers, mobile phones were enormous, and not many people had computers at home. They had to deal with big changes in technology. But this generation is adventurous and adaptable – they are not afraid of change. Now they use wearable technology to stay fit and healthy. Generation X believe in looking after themselves and staying young.
- ▶ Generation X grew up with both parents at work during the day. This is one of the reasons they are independent.
- ▶ Generation X are very sociable, but also hard-working. Even when they go out until late, they still get up for work.
- ▶ They're passionate about music. They invented punk, grunge and techno. When they were teenagers, they listened to music on cassette and CD players.

GENERATION Y / MILLENNIALS

Born between 1980 and 2000, now in their twenties and thirties.

- ▶ Generation Y, or Millennials, are the selfie generation, also known as Generation Me Me Me. Some people say they focus on themselves too much.
- ▶ They grew up with technology and they depend on their smartphones. They download and listen to music on their phones all the time.
- ▶ Generation Y have FOMO or 'fear of missing out'. They like to share experiences on social media, and they worry about being popular and having a good time. Fifty-three percent prefer to spend money on an experience than a possession.
- ▶ Lots of Generation Ys went to university, but because of unemployment they find it hard to get jobs that make them happy.
- ▶ Many of them live at home and depend on their parents. They get married later than Generation X – the average age for women is twenty-seven and for men it's twenty-nine. They would like to be more independent, but they can't afford to be.

GENERATION Z

Born between 1995 and now.

- ▶ Generation Z are good at multi-tasking. They can use several screens at the same time and this is why they're called Screenagers. They're fast thinkers, and when something doesn't happen quickly, they get impatient.
- ▶ Generation Z are the 'we' generation. They don't think about themselves too much. Instead they focus on global problems like terrorism and global warming.
- ▶ They're sociable and they enjoy connecting with friends on social media, but they can also feel very lonely. Generation Z love going to gigs or amusement parks. Eighty percent prefer to spend time with their friends in person, than on the phone or online.
- ▶ Generation Z believe in getting a good education, but they worry about university fees. This generation is ambitious and want to start their own businesses.
- ▶ Generation Z don't care about where you're from or the colour of your skin.
- ▶ Music is an essential part of their day.

Task work in pairs

- a) Create a chart and label it K (Know), W (Want to know), and L. (learned).
- b) Under the letter K list everything you know about the topic of study, drawing on your prior knowledge. This step should be done before you begin to read.
- c) Under the letter W list what you want to know about the topic. Complete this step before you begin to read
- d) Under the letter L. list everything that you learned after you have finished reading.

Name: _____

Date: _____

KWL CHART

Select a topic you want to research. In the first column, write what you already KNOW about the topic. In the second column, write what you WANT to know about the topic. After you have completed your research, write what you LEARNED in the third column.

What I Know	What I Want to Know	What I Learned

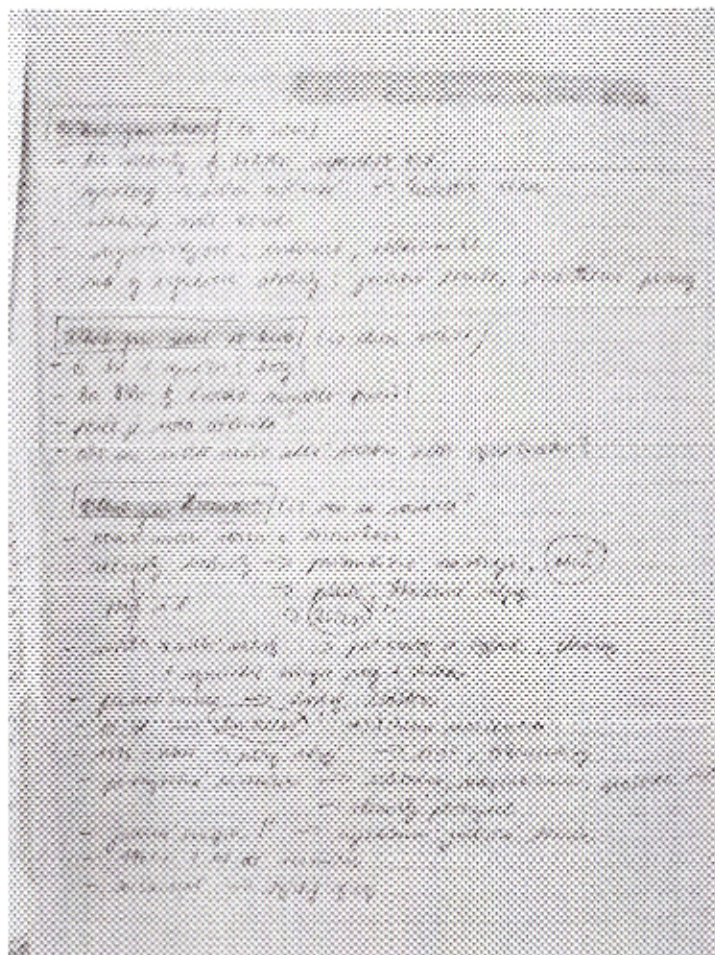
vyučovací predmet: SJSI – konverzácia

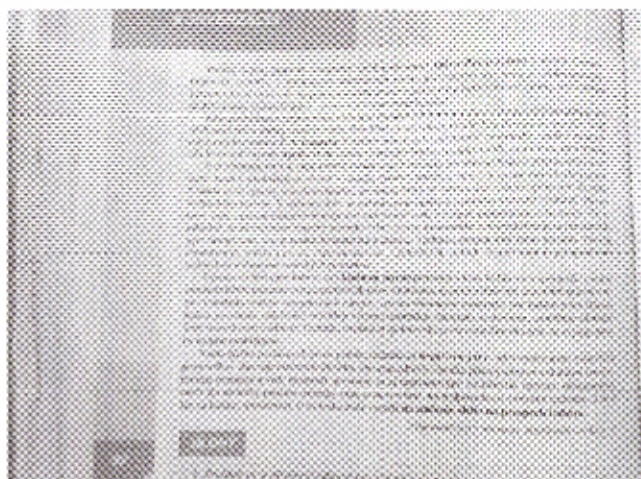
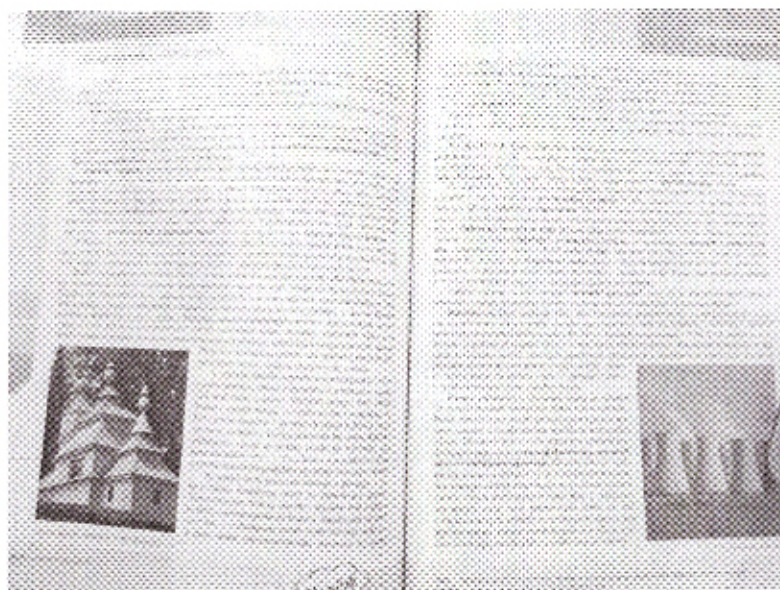
trieda: septima

Konverzačná téma: Veda a technika v našom živote

Spracujte informácie o vede a technike pomocou textu *Vývoj techniky, vedy a výroby* z učebnice str. 90-92 do tabuľky KWL!

<i>What you Know?</i>	<i>What you Want to know?</i>	<i>What you Learned?</i>
Sem napíš všetko, čo o tejto téme vieš.	Sem napíš, čo sa chceš o tejto téme dozvedieť, utvor otázky!	Čo si sa o tejto téme naučil? Čo si predtým nevedel?

Trieda: I.O

Vyučujúci: PaedDr. Katarína Pivníková, SJSJL

Čo o tejto téme viem?	Čo by som o tejto téme chcel vedieť?	Čo som sa z článku naučil/a ?
Kde žijú zvieratá? Aké druhy zvierat poznáme? Čím sa živia?	Koľko sa zvieratá dožívajú? Ktoré zvieratá by som mohol mať doma? Ktoré zvieratá by vedeli prežiť aj na inej planéte?	Nové druhy zvierat. Veľkosť niektorých zvierat. Správanie zvierat.

Túto stratégiu využívame takmer v každom ročníku. Je vhodná aj pri diferenciacii žiakov. Informácie, ktoré neboli v učebnici sme vyhľadali na internete. Ďalšie otázky, ktoré žiaci ešte mali, sme si pripravili na besedu s Dušanom Valentom Kuriozity zvierat.

Földrajz-tematika: **Környezetszennyezés**

Cél:

összehasonlító képesség fejlesztése, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, együttműködési készség fejlesztése, lényegkiemelő képesség fejlesztése, motiváció, szociális kompetenciák fejlesztése, rendszerezőképesség fejlesztése

Korcsoport: III.O

Munkaforma: csoportmunka

Idő: kb. 10-15 perc

Alkalmazás: Amerika földrajza, környezetszennyezés

„Világmarkák pusztítják Amazónia őserdeit”

A portugál Público megszerezte a Greenpeace jelentését, amelyből kiderül, hogy kik is irtják a világ tüdejének számító Amazónia őserdeit.

A portugál napilap megszerezte a nemzetközi környezetvédő szervezet jelentését, amelyben bemutatja és be is bizonyítja, hogy világmarkák irtják és pusztítják Brazília esőerdeit. A szervezet három évig nyomozta titokban a brazil állattenyésztést, és arra a következtetésre jutott, hogy azért tehetik meg ezt bizonyos élelmiszergyártók, sportcégek és kozmetikai nagyvállalatok, mert nyersanyag-beszállítóiuk üzemei illegálisan irtják az őserdőket. A Greenpeace aktivistái nyomon követték az állattenyésztésből származó hús-, cipőgyártáshoz használt bőr és egyéb nyersanyagok útját, amelyek azokból a marhafeldolgozó üzemekből kerülnek ki, amelyek Amazónia szívében illegálisan irtják az erdőket.

A szervezet adatai szerint évente 1,72 millió hektár területet vesznek el az állattenyésztés terjeszkedése érdekében. A Világbank és a brazil kormány adatai szerint az irtások 80 százalékán nyájak legelnek. A Greenpeace a műholdas felvételek segítségével összehasonlította a fakitermelésre adott engedélyek számát a tényleges fakitermeléssel, és így állapította meg, hogy illegális a kitermelés 90 százaléka. Ebben az illegális tevékenységben élen jár a német/brit Adidas/Reebok, a brit Timberland, az olasz Geox és az egyesült államokbeli Nike cipőgyár, a francia Carrefour élelmiszerlánc, a japán motorgyár, a Honda, az olasz Gucci divatcég, a svéd bútorgyár, az Ikea, illetve a brit Tesco áruházlánc. Sok terméküket Kínába, az Egyesült Államokba, Nagy-Britanniába szállítják, hogy ott dolgozzák föl, majd adják el. A Greenpeace hangsúlyozza: a brazil kormánynak az az érdeke, hogy fejlődjön az húsfeldolgozó ipar, amelynek programja szerint 2018-ig egyre nagyobb arányt akar elérni világviszonylatban. Megvádolta a három legnagyobb brazil húsfeldolgozó céget – Bertin, JBS, Marfrig –, hogy oroszlánrészt vállalnak a brazil esőerdők irtásában. A Greenpeace levonta következtetését: ha nem csökken az erdőirtás, akkor Brazília 2018-ig elveszíti őserdeinek 72 százalékát. Brazília jelenleg a világ légkörének negyedik legnagyobb szennyezője, mivel szén-dioxid-kibocsátásának túlnyomó többsége a fakitermelésből származik.

Forrás: <http://www.humusz.hu/hirek/vilagmarkak-pusztitjak-amazonia-oserdeit/3990>

Feladat:

1. A diákok párosával dolgozva töltsék ki a mellékelt táblázat első két oszlopát
2. Osszák meg a leírtakat a többi párral, közben a tanár a táblára készítse el a csoport „közös tudását” tartalmazó KWL-táblázatot.
3. Az eljárás következő lépéseként a diákok egy rövid megbeszélést tartanak, amely során megpróbálnak reagálni az elhangzottakra. Ennek a megbeszélésnek az eredményét a KWL-táblázat harmadik oszlopába írják.

Tudom (előzetes ismeretem)	Tudni akarom (felmerülő kérdéseim)	Meg fogom tanulni

vyučovací predmet: NJ

Trieda: V.O

Téma: Guten Appetit!

Ergänze die Tabelle!

LESEN / SCHREIBEN
Lies die Texte.

Walliser Raclette - Die Schweiz ist ein Käse-land. Raclette ist eine Käsespezialität, sie schmeckt am besten mit Walliser Raclette.

Berliner Currywurst - der deutsche Wurst-Klassiker. Jedes Jahr verkauft man 800 Millionen Stück. Was ist so special? Geschnitten, mit Ketchup und Currypulver - mehr nicht.

Schwarzwälder Kirschtorte - Schokoladenbiskuit, Kirschen, Sahne, Schokoladenraspeln, das alles zusammen schmeckt wunderbar.

Wiener Schnitzel - fast jeder in der Welt kennt das Schnitzel. Die Wiener Spezialität macht man aus Kalbfleisch und man isst dazu einen Kartoffelsalat.

Was weiß ich über das Thema?	Das würde ich gerne wissen?	Was habe ich gelernt?

Hodina: Maďarský jazyk

Trieda: V.O/LG

Téma: Az Erzsébet-kori színhátság

Metóda: **KWL – az aktív tanulás stratégiája vagy TTM – táblázat**

Know what you – mit tudok a témáról, Want to know – mit szeretnék tudni, What you Learnen – mit tanultam meg. A módszer támogatja az aktív tanulást, de fejleszti a kritikai gondolkodást is. Egy 3 részre osztott táblázat formájában használatos. Tartalma, lényege: A tanulók ismereteiket a már meglévőhöz kapcsolják, ill., hogy saját kérdések megfogalmazásával motiváltabbá váljanak az új anyag elsajátításában. Tudásukat úgy is gyarapíthatják, hogy mások ismeretszerzési szempontjait is figyelembe veszik.

ÚLOHY = FELADATOK

1., A diákokat párokba rendeztem, egy listát készítenek arról, amit a témáról tudni vélnek – egyfajta ötletbörze.

Felrajzoljuk a táblázatot a táblára :

TTM- TÁBLÁZAT

TUDOM olvasás előtt	TUDNI SZERETNÉM olvasás előtt	MIT TANULTAM olvasás után

- A diákok megosztják gondolataikat a többiekkel, közben a „közös gondolatokattudást“ a táblázat első oszlopába írják.

- Amiben nem értenek egyet, vagy amire kíváncsiak, az a második oszlopba kerül.

- A diákok elolvassák az adott szöveget. A tanár a táblázat első oszlopában levő információkra és a második oszlopban található kérdésekre irányítja figyelmüket.

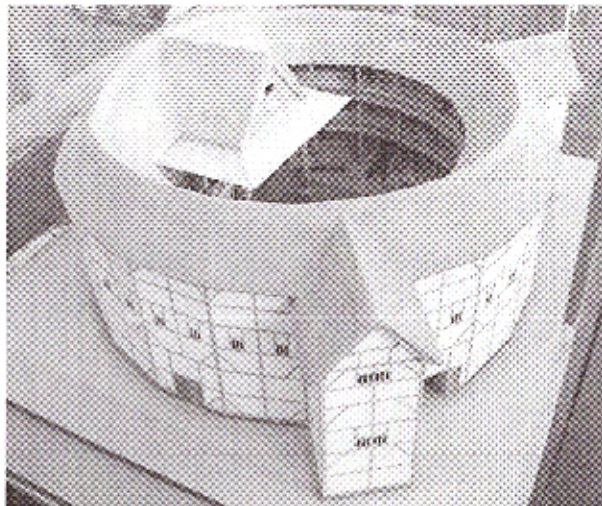
- Ezután hangosan megvitatják, hogy mire találtak választ a szövegben. Ezeket a tanár a táblázat harmadik oszlopába rögzíti.

A diákok a tanárral egyetemben javaslatokat tesznek arra, hogy hol keressék a választ azokra a kérdésekre, melyeket nem találtak a szövegben = továbbgondolás

Végül azok az ismeretek kerülnek sorra, amelyeket megtanultak, de nem irányult rájuk kérdés.

SZöveg:

Erzsébet-kori színház

A Globe Színház makettje

Az Erzsébet-kori színház, másik nevén az angol reneszánsz színház, az előadások azon stílusára utal, amelyek I. Erzsébet angol királynő uralkodása (i. sz. 1558 - 1603) alatt éltek a fénykorukat és amelyek még a királynő utódai, a Stuart-házi uralkodók alatt is folytatódtak. Elsőként az Erzsébet-korban váltak az előadók hivatásos színészekké, akik leginkább vándortársulatokhoz tartoztak és blank verse versformában adtak elő szórakoztató, nem vallási témájú darabokat. Az első hivatásos színházat i. sz. 1576-ban építették meg Londonban, majd ezután több teátrum is elkészült, ezáltal hamar virágzó üzletté váltak szórakoztatásra íródott drámák. A színházak minden napra tűztek ki előadásokat, ami az állandó társulatok megalakulásához vezetett. Nekik már nem kellett az országot járniuk, így több időt és pénzt tudtak a nézők - bármely társadalmi rétegből származott nők és férfiak - elvárásolására fordítani. A korszak legünnepeltebb drámaírója William Shakespeare (i. sz. 1564-1616) volt, akinek műveit a híres londoni Globe Színházban mutatták be és a munkái különböző témákat fedtek le, mint például a történelem, szerelem, bosszúállás, gyilkosság, komédia és tragédia.

I. Erzsébet és a művészetek

Az Erzsébet-korszak alatt fontos szerepet kaptak a művészetek, de mégis az előadóművészet volt az, amelyik maradandó nyomot hagyott nemcsak az angol, hanem az egész világ kultúrájában. Maga a királynő is a színdarabok, performanszok és egyéb látványosságok csodálója volt, amiket gyakran a királyi rezidenciáin rendeztek meg. Erzsébet gondosan ügyelt a róla mint a szűz királynőről kialakított képre, aki az emberei boldogságáért feláldozta a saját életét. A színházat mint médiumot is arra

használta, hogy a saját és a családja, a Tudorok hírnevét erősítse. A királynő rendszeresen szponzorált művészeket és drámaírókat.

Természetesen a színházat nem az Erzsébet-kor emberei találták fel, hiszen a drámák előadása egészen az ókori Görögorszáig, i. e. 6. századig nyúlik vissza. A középkori Angliában előszeretettel adtak elő moralitás és misztérium játékokat, de voltak vallási ceremóniákra és ünnepekre íródott drámák is. A nézők találkozhattak álarcos játékokkal is, ami a pantomim egyik formája volt, amely során a művészek álarcban énekeltek, táncoltak és szavaltak, extravagáns jelmezeket hordtak és festett díszletek előtt álltak. Anglia-szerre a városok már azelőtt is támogatták a nyilvános előadásokat, ezzel együtt zenészeket, akrobatákat, valamint udvari bolondokat és ez a hagyomány folytatódott a hivatásos színházak fénykora alatt is.

Shakespeare karakterek processziója

Az Erzsébet-kor alatt váltak az előadók hivatásos szórakoztatókká. Az első professzionális színésztársulatokat támogatta a királynő, a nemesek és azok, akik meg tudták fizetni maguknak a szórakoztatást. Az előadott darabok, talán az angol reformációnak köszönhetően, mellőzték a vallási témákat, nem lehetett őket ünnepnapokhoz vagy vallási fesztiválokhoz kötni. A világi drámák újféle kihívást jelentettek és Erzsébet is felismerte a népművészet hatását a politikára és az emberekre, ezért a királynő betiltotta az engedély nélküli drámák színpadra állítását i. sz. 1559-ben. I. sz. 1570-es években a vallási drámai ciklusokat is betiltották. A színházak királyi ellenőrzése még i. sz. 1572-ben is folytatódott, amikor csak a nemesek szponzorálhattak hivatásos színésztársulatokat. I. sz. 1574-től minden társulatot engedélyezni kellett.

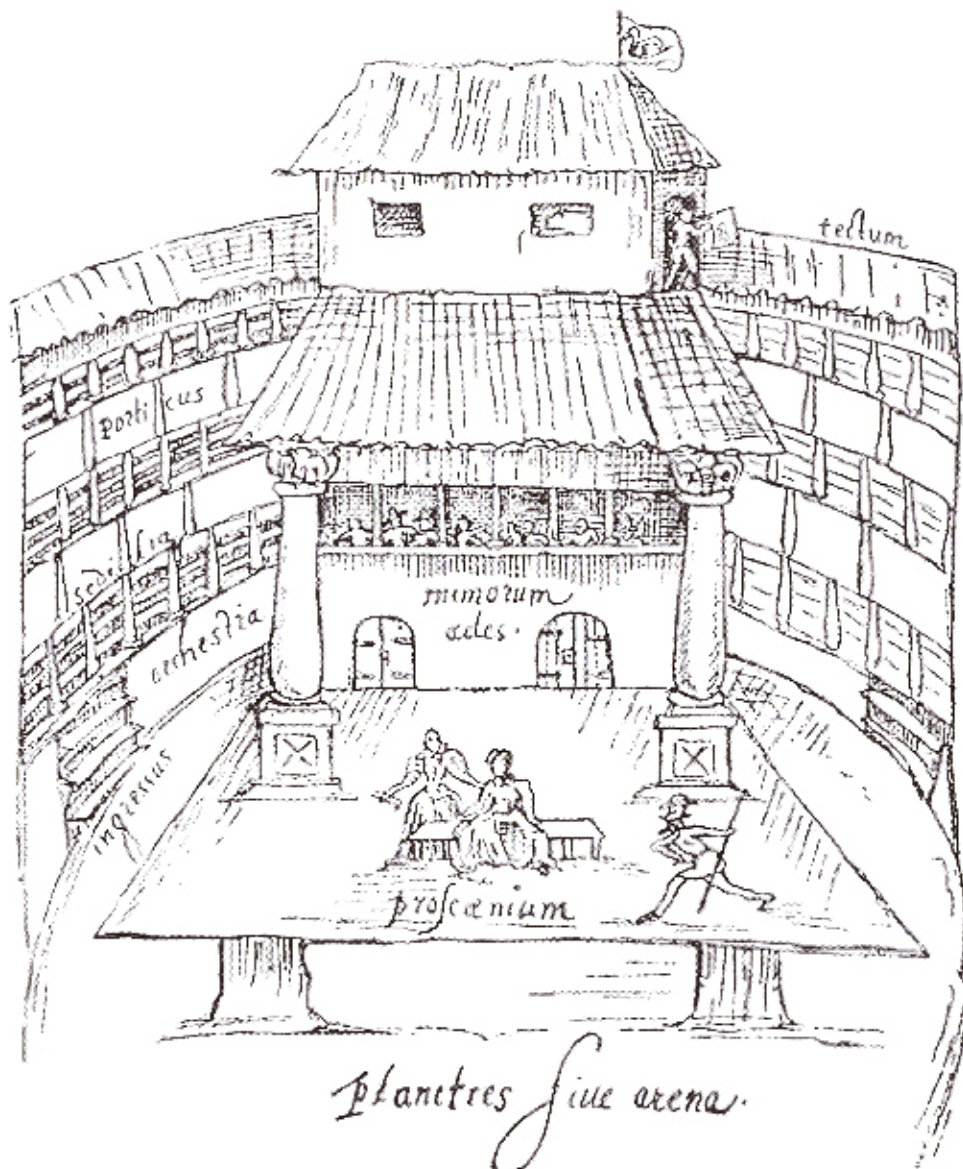
MÉG A LEGNÉPSZERŰBB DARABOKAT IS CSAK ÉVENTE NÉHÁNY ALKALOMMAL ADTÁK ELŐ, MERT A SZÍNHÁZAK AZ ÁTLAG SZÍNHÁZBA JÁRÓKAT AKARTÁK SZÓRAKOZTATNI.

A megosztó vallási témáktól való eltávolodásnak köszönhetően az írók felfedezhettek más témákat is, csakis a képzelőerejük szabott határokat. A történelmi

témák különösen népszerűek voltak az új drámaírók körében, hiszen ebben a korszakban úgy erősödött az angol nacionalizmus, mint még korábban soha. Mindehhez társult a görög és római ókor iránt érzett humanista kíváncsiság. A színházak királyi patronálását Erzsébet utódja, I. Jakab angol király (aki i. sz. 1603-1625 között uralkodott) is folytatta, három hivatásos színjátszó társulatot, vagyis játszó társulatot szponzorált.

Hivatásos színészek és színházak

Az első hivatásos engedéllyel működő társulat Erzsébet udvarának egyik kedvenc tagjához, Robert Dudley, Leicester első grófjához (i. sz. 1532-1588) tartozott. Leicester Embereinek hívták őket, az engedélyüket i. sz. 1574-ben kapták meg, majd körbeutazták az ország impozáns házait. Természetesen a színészeknek szükségük volt egy megfelelő színpadra, amin lenyűgözhatték a közönséget, ezért hamar megépültek az első profi színházak. I. sz. 1576-ban Londonban felépült az első profi színház és állandó játszóház James Burbage pénzbeli támogatásával (i. sz. 1530-1597), aki maga is színész volt, az épületet pedig csak a Theatre-nek (a Színház) hívták (voltak korábban átépített átmeneti épületek, mint például az 1567-es Red Lion [Vörös Oroszlán]). A fából épült Színház Shoreditchben a Holywell utcában állt, a nézőtér felett nem volt tető, és bárki lehetett a közönség tagja, udvarbeliek és közemberek is. A Theatre-nek akkora sikere volt, hogy más teátrumokat is elkezdtek építeni, elsőként a Curtaint (a Fügöny). Burbage megnyitott egy második színházat is Londonban, a Blackfriars Színházat, amihez egy Domonkos-rendi kolostort alakított át. A színházak virágzása alatt megépült a Rose (Rózsa) (i. sz. 1587) és a Swan (Hattyú) (i. sz. 1595) is, Erzsébet pedig arra bátorította a nemeseit, hogy maradjanak az udvarban és építsenek házakat a fővárosban, ahol garantálva van a közönség. Más városok is hamar követték a trendet és színházakat építettek, például Bath, Bristol, Norwich és York. A Stuart-ház királyainak idejében már sok színház ajánlott különböző előadásokat minden nap általában délután az informáltabb férfi és női közönségnek, akik újszerű szórakoztatásra vágytak. Még a legnépszerűbb darabokat is csak évente néhány alkalommal adták elő, mert a színházak az átlag színházba járókat akarták szórakoztatni.

Erzsébet-kori színpad, a Swan Színház

Ahogy fejlődtek a színházak, úgy szabadultak fel a színészek és drámaírók a szponzoráció kötelezettségei és megkötései alól, amiket a nemesek állítottak velük szemben. A Theatre világhírűvé vált, főként 1599 után, amikor át kellett költözniük a Temze folyó déli partjára, és új nevet is adtak az épületnek: a Globe Színház.

A Globe Színház i. sz. 1599-ben nyitotta meg a kapuit és Burbage fiainak, valamint a Chamberlain Emberei társulat néhány tagjának a tulajdona volt. Az egyik befektető William Shakespeare volt, aki más színészekkel és drámaírókkal a színház profitjának felén osztozott, míg a másik fele a kisebb szerepeket játszó színészek és zenészek fizetésére, a jelmezekre és az épület fenntartására ment el. Fontos megjegyezni, hogy a kőszínházak azt jelentették, hogy a korábbi vándorszínészek mostanra sokkal

szilárdabb pénzügyi alapot tudtak fenntartani, aminek segítségével egyre több, jobb minőségű darabot hoztak létre. Színházak tizenkettő vagy akár még több vezető színészt, mellékszerepet játszó színészeket, fiúkat és tanoncokat is el tudtak tartani. A társulathoz tartoztak még zenészek, művészek és írnokok.

I. SZ. 1592-BEN WILLIAM SHAKESPEARE CSATLAKOZOTT A CHAMBERLAIN EMBEREIHEZ ÉS FONTOS TAGJA LETT A GLOBE SZÍNHÁZ ÁLLANDÓ TÁRSULATÁNAK.

A Globe Színház szerkezete fából épült, többé-kevésbé kör alakú és a nézőtér felett nem volt tető. 12 méter magasságú és 24 méter széles, a nézőtéren három különböző kategóriájú ülőhely, és összesen nagyjából 2000 néző befogadására volt alkalmas. A színház a tetejére festett földgömből kapta a nevét, amelyen latinul szerepelt Shakespeare híres mondata: „Színház az egész világ”. A Globe színpada téglalap alakú volt, 12 méter hosszú és egy nádtető védte. Nagyjából 12 színész tudott egyszerre a színpadon lenni. A színpad mögött volt egy galéria, ahol nézők is ülhettek vagy akár fontos szerepet is betölthetett a hely a darabokban (pl. Júlia erkélye a Rómeó és Júlia című produkcióban). A nézők meglepődhettek néhány technikai trükkön, mint például, ahogy a színészeket zsinórokon engedték le vagy ahogy a színpadba beépített csapóajtón keresztül jelentek meg vagy tűntek el.

Az i. sz. 17. század második felében még több fontos fejlődés következett be. A női szerepeket onnantól kezdve nők játszották (azelőtt fiúk játszották ezeket) és nagy, sima festett felületeket mozgattak be síneken a színpadra, amelyeken már a tárgyak mélységei is megjelentek. További érdekesség, hogy egy-egy darab sokáig volt repertoáron és minden nap ugyanazt az előadást ismételték. Ennek a változásnak a rövid memóriájú színészek nagyon örülhettek. Ez a működési rend megszilárdult és a mai napig fennmaradt.

írta: Mark Cartwright,

fordította: Anita Sinkovicz

Megjelent: 12 június 2020

<https://www.worldhistory.org/trans/hu/1-18993/erzsebet-kori-szin haz/>

TTM- TÁBLÁZAT

TUDOM olvasás előtt	TUDNI SZERETNÉM olvasás előtt	MIT TANULTAM olvasás után